

AȘEZAREA DE SECOL IV D.CHR. DIN PUNCTUL „CĂLĂLBOAIA”, SAT POLOCIN, COM. POGONEȘTI, JUD. VASLUI (CAMPANIILE 2014-2015)

Mircea MAMALAUCA*, Mircea OANCA**

Keywords: settlement, dwellings, ceramic fragment, culture.

După sondajul arheologic din anul 2009, din punctul „Călălboaia”, sat Polocin, aflat la circa 400 m de necropolele din punctele „La Movilă” și „Islaz”, sondaj care a dus la descoperirea unei posibile locuințe de suprafață, a fost organizată, în anul 2013, prima campanie de cercetare sistematică. Din perimetrul cercetat în anul 2009 au fost recuperate nu mai puțin de 941 fragmente ceramice, un capac de urnă, o gresie pentru ascuțit obiecte de fier și două fragmente dintr-un pieptene de os, format din mai multe plăcuțe suprapuse¹. Mai apoi, în anul 2013, au fost dezvelite două locuințe cu un inventar foarte sărac. Este vorba de locuințele de suprafață L 1 și L 2, descoperite în perimetrul primelor două secțiuni, respectiv S 1 și S 2. Aproape întregul material recuperat a fost încadrat în perioada secolului IV d. Chr., cu excepția câtorva fragmente ceramice și piese (fibulă, monedă) aparținând secolului III d. Chr.²

În anii 2014-2015, au urmat noi campanii de cercetare, încheiate cu rezultate care merită a fi cunoscute. Au fost trasate trei secțiuni, respectiv S 4, S 5 și S 6 (Pl. 2), în perimetrul cărora au fost descoperită o parte din L 1 și o nouă locuință, respectiv L 3.

La 0,50 m sud de S 1, am trasat un șanț lung de 26 m pe axa est-vest, cu lățimea de 2 m. Între metrii 6 și 12, la adâncimea de - 0,40 m, s-au conturat urmele unei noi locuințe (am considerat în prima fază de cercetare) de suprafață, orientată est-vest, având lungimea de 5,20 m, iar pentru a-i determina lățimea, în anul următor, am trasat o secțiune la sud de cea precedentă. În perimetrul acesteia nu au mai apărut urme arheologice. Acest complex aflându-se în apropierea primei locuințe, cercetată în anul 2013, este posibil ca între ele să existe legătură. Poate fi vorba de o anexă la L 1 sau de două locuințe, lipite una de cealaltă, sau chiar de o singură locuință, respectiv L 1 de dimensiuni mai mari. Menționăm că L 1 avea, inițial, o suprafață de circa 11 mp, lucru care ne determină ca, ținând cont de situația din teren, să considerăm că descoperirea din perimetrul S 4 nu este altceva decât o prelungire a L 1 și nu o nouă locuință. Interesant este, însă, faptul că materialul arheologic recuperat din acest perimetru se rezumă doar la multe bucăți de chirpic, dispus masiv între metrii 8,10 și 9,5 m. Din apropierea acestei aglomerări de chirpic au fost recuperate și două fragmente de vatră, fețuită, cu urme de ardere intensă. Zone în care s-au aflat concentrate bucăți de chirpic mai existau și în extremitatea estică a complexului, precum și în cea vestică, dar pe o suprafață și cu o densitate mult mai mică. Alături de bucățile de chirpic, provenite din pereții construcției, au mai fost recuperate fragmente de oase și câteva cioburi. Acest complex arheologic, pe baza elementelor descrise, l-am considerat ca fiind, posibil, partea de sud a L₁.

*mircea_mamalaucă@yahoo.com; **myrxas@yahoo.com

¹ M. Mamalaucă, *Sondajul arheologic din punctul „Călălboaia”, sat Polocin, com. Pogonești, jud. Vaslui*, în Acta Musei Tutovens, IX-X, 2014, p. 151-165.

² M. Mamalaucă, *Așezarea din sec. IV d. Chr. De la Polocin (com. Pogonești, jud. Vaslui-campania 2013)*, în Acta Musei Tutovens, 2018, XIV, p. 137-164.

În urma inventarierii întregului material descoperit în perimetrul complexului arheologic, am constatat că au fost recuperate 40 de fragmente ceramice de culoare cenușie, provenite de la vase lucrate la roată din pastă fină, 16 fragmente de vase, de asemenea, lucrate la roată, din pastă de culoare cărămizie. La acestea se mai adaugă 41 de fragmente provenite din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie, și 7 fragmente desprinse din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră. La toate acestea se mai adaugă și 2762 de bucăți de chirpic.

Din perimetrul cuprins între metrii 6 – 12, acolo unde considerăm că putem vorbi de prelungirea L₁, la adâncimea de – 0,40 m, îndeosebi din intervalul metrilor 8-10, provin câteva zeci de fragmente din vase lucrate la roată, din pastă fină, dar mai ales zgrunțuroasă. Din toate acestea, am ales un fragment de la fundul unui vas lucrat la roată din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 2, fig. 1), un fragment de la partea superioară a unui vas de aceeași culoare (Pl. 2, fig. 2), dar și un fragment dintr-un vas, probabil miniatural, de culoare cenușiu deschis, prevăzut cu un decor format dintr-o succesiune de cercuri concentric dispuse pe orizontala vasului (Pl. 2, fig. 3). Aceștia le adăugăm câteva fragmente desprinse din partea superioară a unor vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă de culoare cărămizie (Pl. 2, fig. 4, 5) sau cenușiu-negricioasă (Pl. 2, fig. 6, 7), dar și din partea inferioară a unor oale (Pl. 2, fig. 8, 9). Inventarul este identic și în intervalul 10 – 12 metri, unde întâlnim, în linii mari, aceleași categorii de vase, respectiv fragmente din diverse categorii de vase. În acest sens, putem aminti un fragment desprins de la fundul inelar al unui castron lucrat la roată din pastă fină de culoare cărămizie (Pl. 2, fig. 10), sau de la buza unui vas realizat în aceeași tehnică (Pl. 2, fig. 11).

Mai multe fragmente, din perimetrul locuinței, provin de la adâncimea de -0,45 – 0,50 m. Dintre metrii 6 – 7 ai secțiunii S 4, au fost recuperate trei fragmente, două desprinse din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă și unul din zona mediană a unui castron lucrat la roată din pastă fină, de culoare cenușiu închis. În intervalul metrilor 7 – 9 au fost descoperite câteva cioburi provenite atât din vase lucrate la roată, din pastă fină cenușie, cât și din pastă zgrunțuroasă, precum și un fragment desprins din corpul unui vas lucrat cu mâna, din pastă grosieră. Din nefericire, acestea proveneau din puncte de pe suprafața vaselor care nu permit lansarea unor supoziții privitoare la destinația și forma vaselor. Singurele fragmente la care ne putem imagina cărei categorii le aparțin sunt cele desprinse de la partea superioară a unui castron, de mici dimensiuni, lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 2, fig. 12) și a unui vas cu fundul inelar, de culoare cenușiu deschis (Pl. 2, fig. 13). Din perimetrul cuprins între metrii 9 – 11 au fost recuperate câteva cioburi desprinse din corpul unor castroane lucrate la roată, din pastă fină, unul de culoare cenușiu închis (Pl. 3, fig. 1), iar celălalt cenușiu deschis (Pl. 3, fig. 2). De semnalat sunt și cele câteva fragmente desprinse de la fundul (Pl. 3, fig. 3) sau gura unor oale (Pl. 2, fig. 4, 5, 6) lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cărămizie, respectiv cenușie. Interesant este și fragmentul dintr-un vas, probabil oală, lucrată la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușiu – cărămizie (Pl. 3, fig. 7). Pe suprafața fragmentului s-a păstrat o mică parte dintr-un decor meandric incizat în lutul moale. Din extremitatea vestică a acestui complex, dintre metrii 11 – 12 mai provin câteva foarte mici fragmente din corpul unor vase lucrate la roată, din pastă fină, cenușie, greu însă de încadrat.

Din afara locuinței provin nu mai puțin de 119 fragmente din vase lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cenușie, 103 cărămizii, 130 desprinse din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie și cărămizie și 33 din vase lucrate cu mâna din pastă grosieră. La toate acestea mai pot fi adăugate și 664 bucăți de chirpic și 5 pietre. În acest perimetru, primele urme arheologice au apărut de la adâncimea de - 0,15 m; este vorba de două cioburi desprinse de la fundul, posibil al unei oale de dimensiuni mari, lucrată la roată, din pastă fină, de culoare cenușiu deschis (Pl. 3, fig. 8), la care se mai adaugă unul de la partea inferioară a unui castron, cu fundul drept, lucrat la roată din pastă fină, de culoare cenușiu deschis (Pl. 3, fig. 9). De la aceeași adâncime au mai fost recuperate fragmente, desprinse de la partea superioară a unor vase lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămiziu - roșietică (Pl. 3,

fig. 10, Pl. 4, fig. 1, 2), precum și de culoare cenușie, cu urme de ardere secundară (Pl. 4, fig. 3, 4). Există și câteva cioburi din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, rupte de la partea superioară (Pl. 4, fig. 5) sau de la fundul unor asemenea vase (Pl. 4, fig. 6, 7).

De la aceeași adâncime, dar din suprafața aflată deasupra locuinței, au fost recuperate mai multe fragmente, din care am ales două desprinse de la partea inferioară a unui vas de dimensiuni mari (probabil, o oală), lucrată la roată, din pastă fină de culoare cenușiu deschis (Pl. 5, fig. 1), sau de la partea inferioară, posibil a unui castron lucrat în aceeași tehnică și apropiat în privința culorii cu cel prezentat anterior (Pl. 4, fig. 8). Merită amintit fragmentul de la partea inferioară a unui vas, cu fundul inelar, lucrat la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cărămizie (Pl. 4, fig. 9).

După ce am prezentat câteva fragmente adunate de la adâncimea de - 0,15 m, din perimetrul cuprins în afara L 1, trebuie să remarcăm faptul că destul de multe fragmente provin de la adâncimea de - 0,40 m. Din intervalul cuprins între metrii 0 – 2, de la nivelul de călcare, provin câteva zeci de fragmente, multe dintre ele greu de încadrat din punct de vedere al categoriei de vase din care provin, vase lucrate, însă, la roată, din pastă fină, dar și din ceramică zgrunțuroasă, de culoare cenușie sau cărămizie. Există, totuși, și câteva fragmente care pot să ne ofere indicii legate de categoria de vase din care s-au desprins. În acest sens, amintim fragmentul rupt de la partea superioară a unui vas (castron) lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 5, fig. 2), precum și cel de la fundul unui vas, de mari dimensiuni, lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușiu închis (Pl. 5, fig. 3). De remarcat ar mai fi două cioburi provenite de la partea superioară a unor vase lucrate la roată din pastă fină de culoare cărămizie (Pl. 5, fig. 4; Pl. 6, fig. 1). Interesant este și fragmentul desprins de la partea superioară a unui vas lucrat la roată, din pastă fină, de culoare rășietică, cu buza îngroșată, de formă rectangulară (Pl. 6, fig. 2). De remarcat sunt și două fragmente desprinse de la mijlocul unor vase lucrate la roată, prevăzute cu un decor constând dintr-o succesiune de linii în zig-zag (Pl. 6, fig. 3, 4).

Din același perimetru provin și câteva fragmente din vase, probabil oale, lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă. Este vorba de cinci fragmente desprinse de la fundul unor oale de culoare cărămizie (Pl. 5, fig. 5; Pl. 6, fig. 5) sau negru cenușiu (Pl. 6 fig. 6), de la partea superioară a unei oale (Pl. 6, fig. 7) și chiar un fragment dintr-o toartă (Pl. 6, fig. 8).

În intervalul cuprins între metrii 2 – 4, lucrurile se repetă, fragmentele desprinse din vase lucrate la roată, din pastă fină (Pl. 7, fig. 2), aflându-se alături de cele de desprinse din vase lucrate la roată din pastă zgrunțuroasă, respectiv două fragmente de la partea superioară (Pl. 7, fig. 1, 3), unul din zona mediană a unui vas (Pl. 7, fig. 4) și un fund desprins din aceeași categorie de vase (Pl. 7, fig. 5). De remarcat sunt, însă, și două fragmente desprinse din două oale lucrate cu mâna, din pastă grosieră, respectiv un fragment de la partea superioară a unei oale (Pl. 8, fig. 1) și de la fundul altui vas (Pl. 8, fig. 2). Sigur și în acest perimetru au fost mai multe fragmente despre care, însă, nu putem oferi mai multe informații, datorită dimensiunilor mici și a locului din care acestea s-au desprins.

În intervalul cuprins dintre metrii 4 – 6, la aceeași adâncime de - 0,40 m, din mai multe fragmente recuperate ne-am oprit la două, provenite din vase lucrate la roată, din pastă fină, unul de culoare cenușie (Pl. 8, fig. 3), iar celălalt cărămiziu-roșietic (Pl. 8, fig. 4) și alte două desprinse de la fundul unor oale lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie (Pl. 8, fig. 5), respectiv cărămizie (Pl. 9, fig. 1).

La cele prezentate până acum, merită să adăugăm și fragmentele provenite din afara locuinței, din extremitatea vestică a secțiunii, dintre metrii 21 – 27. Din cele câteva zeci desprinse din diverse categorii de vase lucrate la roată sau cu mâna, am selectat câteva mai reprezentative, cum ar fi un fragment dintr-un vas bogat ornamentat cu linii meandrice și drepte (Pl. 9, fig. 2). Acest tip de decor este des întâlnit pe suprafața unor vase de provizii, specifice perioadei secolelor III – IV d. Chr. Merită amintite și cele trei fragmente desprinse din corpul

unor oale lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, una dintre ele de dimensiuni apreciabile, de culoare cărămizie (Pl. 9, fig. 3), și două de culoare cenușie (Pl. 8, fig. 6; Pl. 9, fig. 4), dar și un fragment de la fundul unei oale lucrate cu mâna, din pastă grosieră, de culoare cărămizie (Pl. 9, fig. 5). Din categoria fragmentelor desprinse din vase (castroane) lucrate la roată din pastă fină cenușie, respectiv cărămizie, menționăm două fragmente de la partea superioară a unor vase (Pl. 9, fig. 6, 7).

Următoarea secțiune trasată este cea cu numărul 5, S 5, aflată la 0,5 m nord de S 2, în prelungirea casetei pe care am practicat-o în vederea descoperirii, în întregime, a L₂. În perimetrul acestei secțiuni nu a fost descoperit niciun complex arheologic, în schimb, au fost recuperate un număr mare de fragmente ceramice și chirpic. Secțiunea a avut o lungime de 10 m și o lățime de 2 m, în acest perimetru afându-se 75 de fragmente provenite din vase lucrate la roată din pastă fină, de culoare cenușie, 98 din pastă fină, de culoare cărămizie, 90 din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă și 20 desprinse din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, de culoare cărămizie și alte două de culoare cenușie. De pe suprafața secțiunii provin 263 bucăți de chirpic și 50 de fragmente de oase provenite de la diverse animale. Remarcăm un mic fragment dintr-un vas de sticlă, probabil parte dintr-un pahar cu alveole pe suprafață, descoperit în stratul vegetal.

Marea majoritate a fragmentelor ceramice au fost recuperate de la adâncimi cuprinse între – 0,40 m – 0,60 m. În acest sens, în intervalul 10 – 12 m, am descoperit atât un fragment dintr-un vas, probabil oală de mari dimensiuni, lucrată la roată, din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 10, fig. 1), cât și un mic fragment de la partea superioară a unui castron, de mici dimensiuni, lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 9, fig. 8). La acestea se mai adaugă alte două mici cioburi desprinse dintr-un vas mic (castron?), realizat dintr-o pastă foarte fină, de culoare cenușiu deschis. Merită semnalat decorul format dintr-o succesiune de incizii paralele, dispuse, posibil pe mare parte din suprafața vasului (Pl. 10, fig. 2, 3). La fragmentele enumerate se adaugă alte câteva desprinse din vase lucrate la roată din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie, sau cărămizie, respectiv două de la partea superioară a unor oale Pl. 10, fig. 4, 5), precum și o buza în formă de T a unui castron de mari dimensiuni (Pl. 10, fig. 6). De la aceeași adâncime, dar în intervalul metrilor 13 – 14, au fost recuperate mai multe fragmente provenite din toate categoriile de vase, respectiv lucrate la roată, din pastă fină sau zgrunțuroasă, dar și lucrate cu mâna. Remarcăm pentru acest interval două fragmente de la partea superioară a două vase (castroane), lucrate la roată, din pastă fină, unul de culoare cenușie (Pl. 11, fig. 1), iar celălalt cărămiziu (Pl. 11, fig. 2). Mai interesant este, însă, unul din cele două fragmente desprinse din vase lucrate la roată din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie. Este vorba de un fragment care provine dintr-un vas de provizii, de dimensiuni medii, cu un decor meandric care, probabil, a fost dispus pe o parte din suprafața vasului, de obicei, în zona superioară a acestor categorii de vase (Pl. 11, fig. 3). La acest fragment se mai adaugă unul desprins dintr-un vas de mici dimensiuni (Pl. 11, fig. 4). Lucrurile se repetă și în intervalul cuprins între metrii 15 – 16, de unde au fost adunate mai multe fragmente rezultate în urma spargerii unor vase lucrate la roată din pastă fină, de culoare cenușie, sau cărămizie, dar și din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră. Singurele cioburi care ne-au permis o încadrare categorială sunt cel desprins de la fundul unui vas lucrat la roată, din pastă zgrunțuroasă (Pl. 11, fig. 5), respectiv de la partea superioară (Pl. 11, fig. 6). Interesant este și bucata dintr-o toartă de amforă, probabil de mari dimensiuni, de culoare cărămiziu deschis, spre galben (Pl. 11, fig. 7), dar și fragmentul de la partea superioară a unui vas de mici dimensiuni lucrat roată, din pastă fină, de culoare cărămizie. (Pl. 11, fig. 8). Din același interval fac parte și alte trei fragmente, două desprinse din vase lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămiziu roșietică, respectiv două torți (Pl. 12, fig. 1) și o a doua pe care se observă o impresiune a unui deget, făcută în lutul moale (Pl. 12, fig. 2). Cel de-al treilea fragment provine dintr-un vas lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușie, cu urme de ardere secundară (Pl. 12, fig. 3).

În intervalul cuprins între metrii 16 și 20 au fost decoperite, de asemenea, câteva zeci de fragmente rupte, din diferite categorii de vase. Din toate acestea, am ales câteva pe care le-am considerat a fi mai ilustrative. Este vorba de fragmente desprinse de la partea superioară a două amfore de culoare cărămiziu deschis (Pl. 12, fig. 4, 5). La acestea se mai adaugă trei fragmente din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie, două de la partea superioară, probabil a unor oale (Pl. 12, fig. 6, 7) și unul din zona mediană, fiind acoperit și cu un decor format din linii ușor adâncite (Pl. 12, fig. 8). Semnalăm însă și câteva fragmente desprinse din vase lucrate la roată din pastă fină, de culoare cenușie sau cărămizie. Am ales pentru exemplificare unul desprins de la partea superioară, probabil a unui castroan (Pl. 13, fig. 1), iar celălalt de la fundul unui vas (Pl. 13, fig. 2)

În cadrul aceleiași campanii din 2014, la 0,50 m nord de S 5, am trasat o nouă secțiune, respectiv S 6, cu lungimea de 10 m și lățimea, într-o primă fază, de 2 m, la care ulterior am adăugat, între metrii 2 și 7,5, o casetă cu lățimea de 1m. Dovedindu-se ulterior că nici aceasta nu a fost suficientă, în anul următor am lărgit această casetă cu încă un metru. La nivelul de călcare, pe suprafața trasată inițial am descoperit o serie de materiale arheologice, multe dintre ele greu de încadrat, atât din punct de vedere al categoriei de vase din care s-au desprins, cât și sub aspect tipologic. Câteva din aceste obiecte merită, totuși, a fi semnalate. Aș remarca în acest sens un fragment dintr-o toartă desprinsă dintr-un vas de mici dimensiuni, lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie Pl. 13, fig. 3), dar și fragmente desprinse din vase lucrate din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 13, fig. 8, 9, 10, 11). La acestea se mai adaugă un fragment de la partea superioară, probabil a unei oale lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie Pl. 13, fig. 4), precum și cioburi desprinse din alte vase (Pl. 13, fig. 5, 6, 7). Din rândul fragmentelor desprinse din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, amintim unul de la fundul unei oale de mari dimensiuni de culoare cărămizie. (Pl. 13, fig. 12). Merită amintite, însă, și cele câteva bucăți de chirpic, parte din pereții unei locuințe.

În perimetrul acestei secțiuni, între metrii 2 - 7, 5 s-au conturat urmele unei noi locuințe, respectiv L3. Pe direcția E – V lungimea acesteia este de circa 7,5 m, iar pe N – S de aproximativ 3 m. Urmele arheologice au fost recuperate de la o adâncime cuprinsă între 0,40 – 0,50 m, fiind însă extrem de puține. Totul se rezumă la 28 fragmente care provin din vase lucrate la roată din pastă fină, de culoare cenușie, 23 fragmente din vase de culoare cărămizie, iar alte 35 provin din vase realizate prin aceeași tehnică, dar din pastă zgrunțuroasă. Doar 16 cioburi sunt din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră. În schimb în perimetrul locuinței au fost descoperite 1670 de bucăți de chirpic. De asemenea, pe aceeași suprafață au mai fost găsite resturi de oase de la diverse animale, două gresii și o cantitate destul de mare de cărbune. Menționăm că majoritatea bucăților de chirpic au fost recuperate de pe latura de sud a locuinței. De asemenea, un lucru important care trebuie semnalat este legat de faptul că podeaua locuinței era puternic bătătorită, fără urme de lutuială.

Încercând să realizăm o prezentare a materialelor arheologice, pornind de la locul din care au fost recuperate, respectiv de pe suprafața locuinței sau din afara acesteia, constatăm că din perimetrul aflat în imediata apropiere a L3, fragmentele sunt imposibil de încadrat din punct de vedere tipologic. Situația este aceeași și în perimetrul locuinței, între metrii 1–4, unde fragmentele desprinse din vase lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cenușie și cărămizie, precum și cele două desprinse din vase lucrate din pastă zgrunțuroasă sunt imposibil de încadrat din punct de vedere tipologic. Totuși, merită amintite două cioburi dintr-un vas acoperit cu un strat de smalt pe interior și un decor format din linii în valuri, de culoare maronie pe fond maron deschis. Este posibil ca acestea să provină dintr-o piesă mai recentă, poate de epocă modernă (Pl. 14, fig. 1, 2). De asemenea, remarcăm și un mic fragment de la fundul unui vas lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cărămiziu-roșietică. Se pare că și acesta este de dată recentă (Pl. 14, fig. 3). Există apoi cioburi foarte mici, din vase lucrate cu mâna din pastă grosieră, care sunt, însă, imposibil de încadrat tipologic (Pl. 14, fig. 4). În suprafața cercetată a fost descoperit și

un nucleu de silex (Pl. 14, fig. 5). De remarcat sunt și cele câteva bucăți de oase împrăștiate pe suprafața podelei. Tot în acest interval au existat nu mai puțin de 7 puncte cu resturi de cărbune și cenușă, dar și multe bucăți de chirpic, marea majoritate de dimensiuni mici.

Nici în intervalul cuprins între metrii 5 – 6 lucrurile nu sunt mult schimbate: alături de chirpic se aflau câteva zeci de fragmente ceramice, marea majoritate de dimensiuni foarte mici, desprinse din toate categoriile de vase, atât lucrate la roată, cât și cu mâna, reprezentative fiind un fragment desprins de la partea inferioară a unui vas lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușiu deschis, probabil un castron (Pl. 14, fig. 6), și altul, desprins din fundul unei oale lucrate la roată din pastă zgrunțuroasă (Pl. 14, fig. 7). De remarcat este și un ciob rupt din partea superioară a unui pahar de sticlă, pe care se observă două șanțuiri dispuse astfel: una sub buza paharului, cealaltă mai jos cu circa 1,5 cm, ele reprezentând cu siguranță un decor (Pl. 14, fig. 8).

În intervalul cuprins între metrii 7 – 8, situația este apropiată de cea din zona anterioară, bucățile de chirpic și oasele, provenite de la diverse animale, fiind completate de o serie de cioburi desprinse din diferite categorii de vase, multe dintre ele greu de încadrat datorită dimensiunilor reduse și a locului din care provin. Remarcăm, totuși, un fragment de la partea superioară a unui vas lucrat la roată, din pastă fină de culoare cenușie (Pl. 15, fig. 1), precum și un fragment de la partea superioară a unei oale lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare neagră (Pl. 15, fig. 2).

Din intervalul metrilor 9 – 10, respectiv de dincolo de marginea locuinței, am recuperat câteva cioburi, din care doar unul se remarcă în mod deosebit: el s-a desprins de la partea superioară a unei oale lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușiu deschis (Pl. 15, fig. 3).

În linii mari, acesta este materialul arheologic descoperit în perimetrul S 6, precum și pe suprafața L 3, fiind ușor de sesizat sărăcia inventarului, precum și a informațiilor desprinse din studierea acestuia.

Concluzii

Este foarte ușor de sesizat că locuințele descoperite și cercetate în cele trei campanii derulate până acum sunt extrem de sărace în privința inventarului, totul rezumându-se la câteva obiecte, descoperite mai ales în campania din anul 2013. În cele din anul 2014 și 2015, locuințele cercetate sunt aproape în totalitate lipsite de piese importante. Aproape totul se rezumă la multe fragmente de chirpic și sute de fragmente ceramice extrem de mici, despre multe dintre ele neputându-se face aprecieri legate de categoriile de vase din care s-au desprins. Acesta este și motivul pentru care nu am încercat să realizez trimiteri la descoperiri de obiecte ceramice similare.

De remarcat este faptul că acel complex, considerat, la un moment dat, a fi o nouă locuință, respectiv L 3, nu este altceva decât o prelungire a L 1. Toate locuințele cercetate până acum sunt de suprafață, dar niciuneia nu i s-a putut sesiza nici conturul, nici eventualii stâlpi de susținere a pereților și a acoperișului. Interesant este faptul că podeaua din L 3 era puternic bătătorită, dar fără urme de lutuială.

În ceea ce privește încadrarea cronologică și culturală, materialele salvate, îndeosebi fragmentele ceramice, ne îndreptățesc să susținem, cu mare probabilitate, că așezarea, respectiv inventarul descoperit, poate fi încadrat perioadei secolului IV d. Chr., respectiv culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Lista ilustrațiilor

- Pl. 1. Localizarea așezării din punctul „Călălboia”, sat Polocin; Secțiunile trasate.
- Pl. 2. 1-3, 10-13 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 4-9 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 3. 1-2, 8-10 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 3-7 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 4. 1-4, 8 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5-7, 9 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 5. 1-4 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 6. 1-4 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5-8 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 7. Ceramică lucrată la roată din pastă fină; 1, 3-5 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 8. 1-2 - ceramică lucrată cu mâna din pastă grosieră; 3-4 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5-6 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 9. 1-4 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă, 5 - ceramică lucrată cu mâna din pastă grosieră; 6-8 - ceramică lucrată la roată din pastă fină.
- Pl. 10. 1-3 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 4-6 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 11. 1-2, 8 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 3-6 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă; 7 – toarta unei amfore.
- Pl. 12. 1-3 - ceramică lucrată la roată din pastă fină, 4-5 - fragmente de amfore; 6-8 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 13. 1-3, 8-11 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 4-7 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă; 12 - ceramică lucrată cu mâna din pastă grosieră.
- Pl. 14. 1-4, 6 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5 - fragment silex; 7 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă; 8 – fragment dintr-un pahar de sticlă.
- Pl. 15. 1 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 2-3 ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.
- Pl. 16. Șantierul și amplasarea locuinței 3.
- Pl. 17. Locuința 3 (detaliu); secțiunile 5-6.
- Pl. 18. Locuința 4 (ansamblu și detaliu).
- Pl. 19. Locuința 4; echipa de pe șantier.

BIBLIOGRAFIE

- Bobi 1985: V. Bobi, *Considerații preliminare asupra celor două necropole din secolul al IV-lea e.n. descoperite în Moldova de Jos*, în *MemAntiq*, IX-XI, 1977-1979 (1985), p. 205-226.
- Bloșiu 1975: C. Bloșiu, *Necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Lețcani (jud. Iași)*, în *ArhMold*, VIII, 1975, p. 203-280.
- Coman 1980: G. Coman, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, Editura Litera, București, 1980.
- Diaconu 1965: Gh. Diaconu, *Tîrșor. Necropola din secolele III-IV e.n.* Biblioteca de arheologie, VIII, Editura Academiei, București, 1965.
- Diaconu 1970: Gh. Diaconu, *Mogoșani. Necropola din sec IV e.n.*, Târgoviște, 1970.
- Diaconu 2003: Gh. Diaconu, *Tîrșor – un sit milenar, studii de istorie și arheologie*, Ploiești, 2003.
- Dragomir 2001: I. T. Dragomir, *Necropola virtuală Sântana de Mureș - Cerneahov (sec. III-IV e.n.) de la Lunca regiunea de sud a Moldovei*, în *Danubius*, XIX, 2001.
- Gaiu 1995: C. Gaiu, *Noi descoperiri și considerații asupra cimitirului de la Fântânele „Rât” (com. Matei, jud. Bistrița-Năsăud)*, în *R. B.*, IX, 1995, p. 149-163.
- Ioniță 1966: I. Ioniță, *Contribuții cu privire la cultura Sântana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul RSR*, în *ArhMold*, IV, 1966, p. 189-259.
- Ioniță 1974: I. Ioniță, *Necropola din secolul IV e.n. de la Miorcani (jud. Botoșani)*, în *CercIst*, S.N., V, 1974, p. 81-92.
- Levițki, Haheu, Vornic, Ciobanu 2005: O. Levițki, V. Haheu, V. Vornic, L. Ciobanu, *Așezarea de tip Sântana de Mureș-Cerneahov de la Giurgiulești - Stâna lui Ion și Stâna lui Mocanu*, în *Revista Arheologică*, S.N., I, 2, 2005, p. 312-350.
- Mamalaucă 1997: M. Mamalaucă, *Săpăturile arheologice în necropola de secol IV. p. Ch. de la Pogonești –Ivești*, în *Carpica XXVI/1*, 1997, p. 147-166.
- Mamalaucă, Oancă 2014: M. Mamalaucă, M. Oancă, *Sondajul arheologic din punctul „Călălboia”, sat Polocin, com. Pogonești (jud. Vaslui)*, în *ActaMT*, IX-X, 2014, p. 151-164.
- Mamalaucă 2018: M. Mamalaucă, *Descoperiri din perioada Antichității Târzii în Podișul Central Moldovenesc. Necropolele de la Bogdănești-Fălciu, Pogonești și Polocin*, Editura Demiurg, Iași, 2018.
- Palade 2004: V. Palade, *Așezarea și necropola de la Bârlad-Valea Seacă (sfârșitul sec. al III-lea – a doua jumătate a sec. Al V-lea)*, Editura ARC 2000, București, 2004.

- Şovan 2005: O. L. Şovan, *Necropola de tip Sântana de Mureş-Černjachov de la Mihălăşeni (jud. Botoşani)*, Bibliotheca Archaeologica „Hieranus”. Monographica, I, Editura Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2005.
- Vornic 2006: Vl. Vornic, *Aşezarea şi necropola de tip Sântana de Mureş-Černjachov de la Budeşti*, Editura Pontos, Chişinău, 2006.

THE 4TH-CENTURY AD D WELLING FROM CĂLĂLBOAIA SITE, POLOCIN VILLAGE, POGONEŞTI COMMUNE, VASLUI COUNTY (2014-2015 CAMPAIGNS)

It is very easy to observe that the dwellings discovered and researched in all the three archaeological campaigns that have been carried out until now, are scanty in respect of inventory, only few items in all were found especially in 2013 campaign. In 2014 and 2015 campaigns, the dwellings were almost entirely lacked of important items. Almost all the finds were consisted of adobe fragments and extremely small ceramic fragments whose basic origin of wares, could not be identified and assessed or either analogies with ceramics found in similar sites, belonging to the same culture, could not be drawn.

It is worth noting that the complex considered to be a new dwelling, in a certain moment, respectively L3, is nothing else but an extension of L1. All the dwellings that have been researched by now are surface sites, and the outline or the pillars holding the walls and the roof, could not be identified to any of them. In respect of L3, it is interesting to pinpoint that the floor was trodden without any track of clay on it.

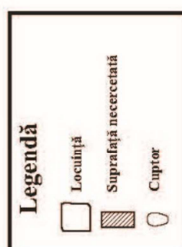
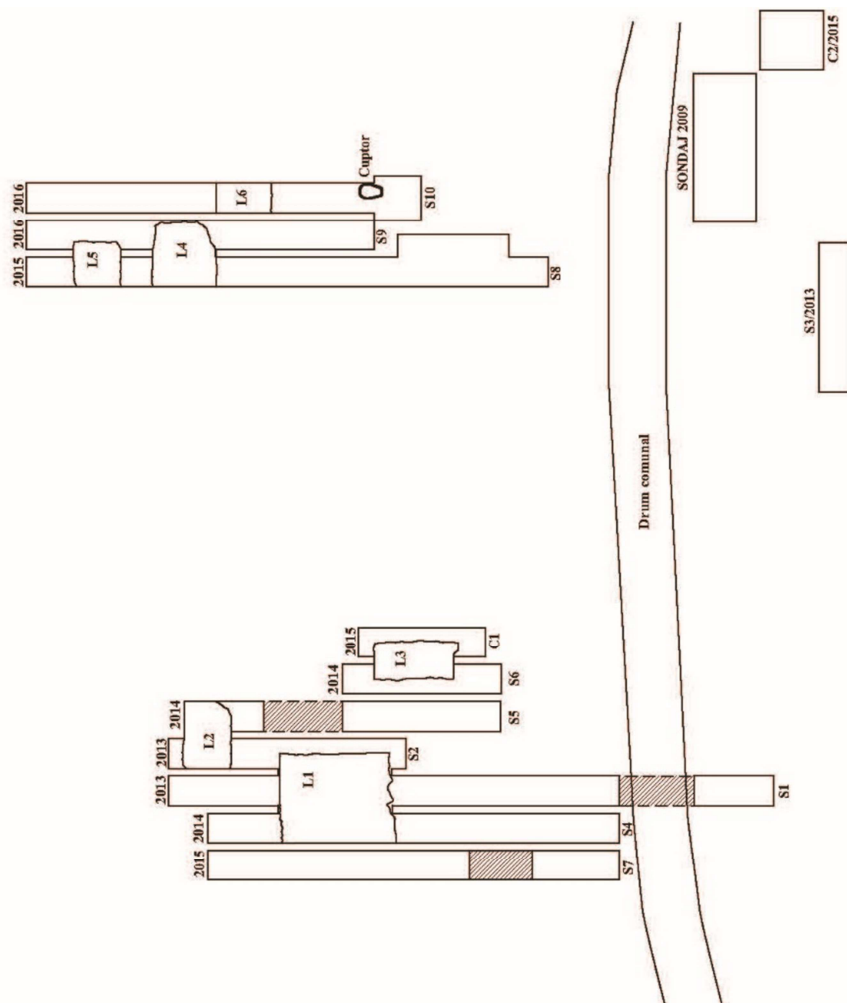
Regarding the chronological and cultural framing for the materials preserved, especially ceramic fragments, allow us to consider with high probability that the dwelling, respectively the inventory discovered can be associated to 4th century AD period, respectively, to Sântana of Mureş-Černjachov culture.

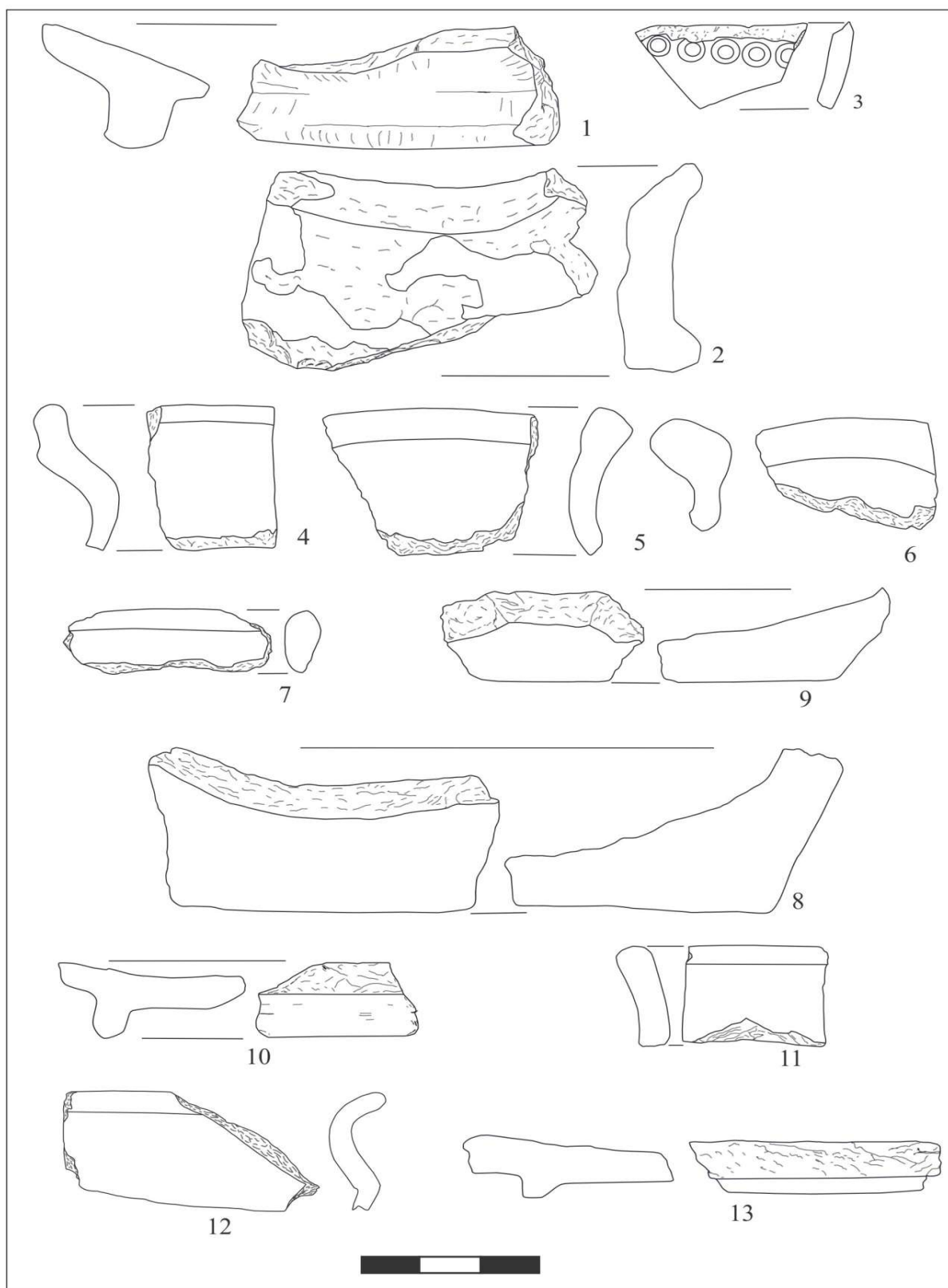
Pl. 1. Localizarea așezării din punctul „Călălboaia”, sat Polocin; Secțiunile trasate.

PLAN POLOCIN-CĂLĂLBOAIA 2009-2016

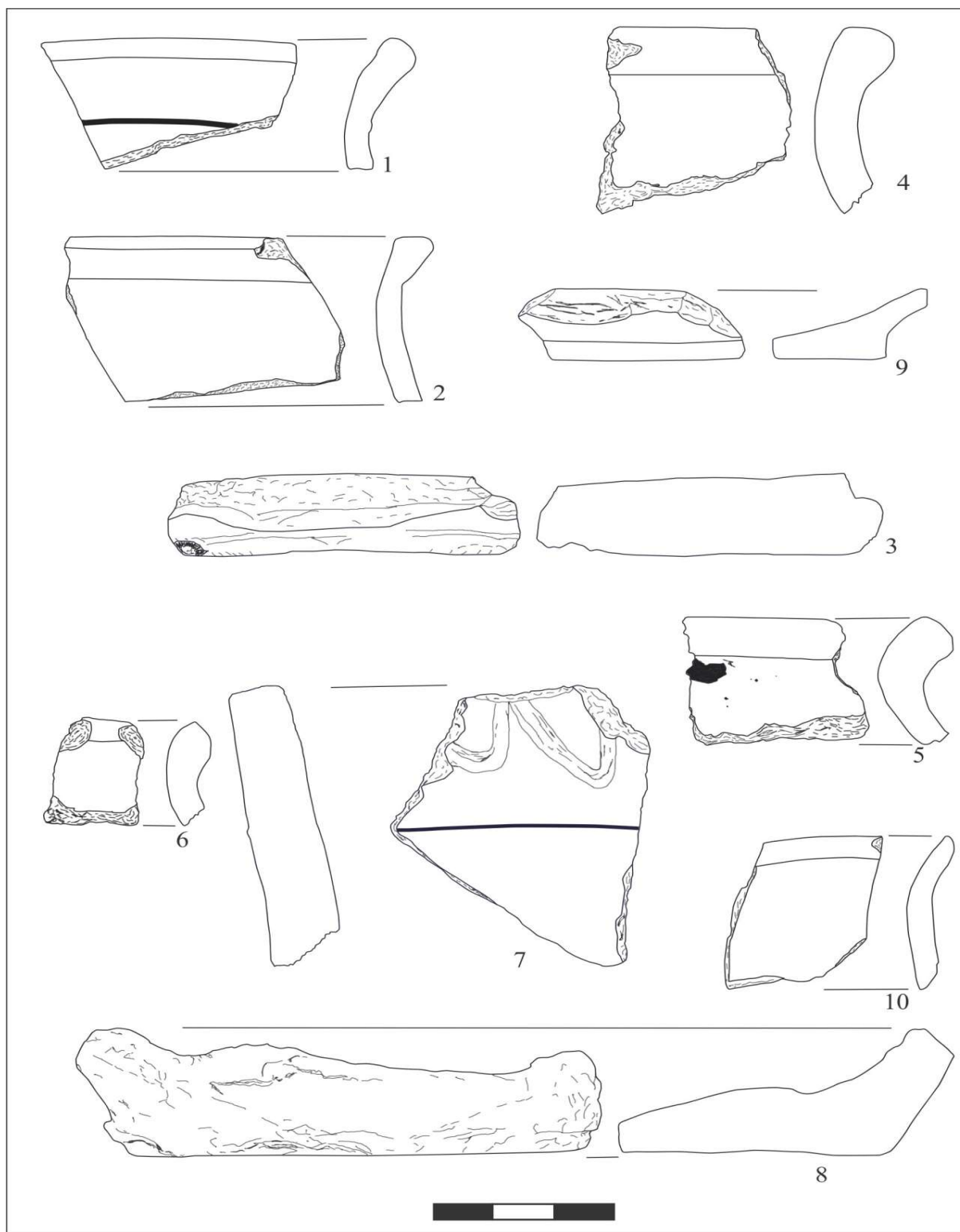
1:400

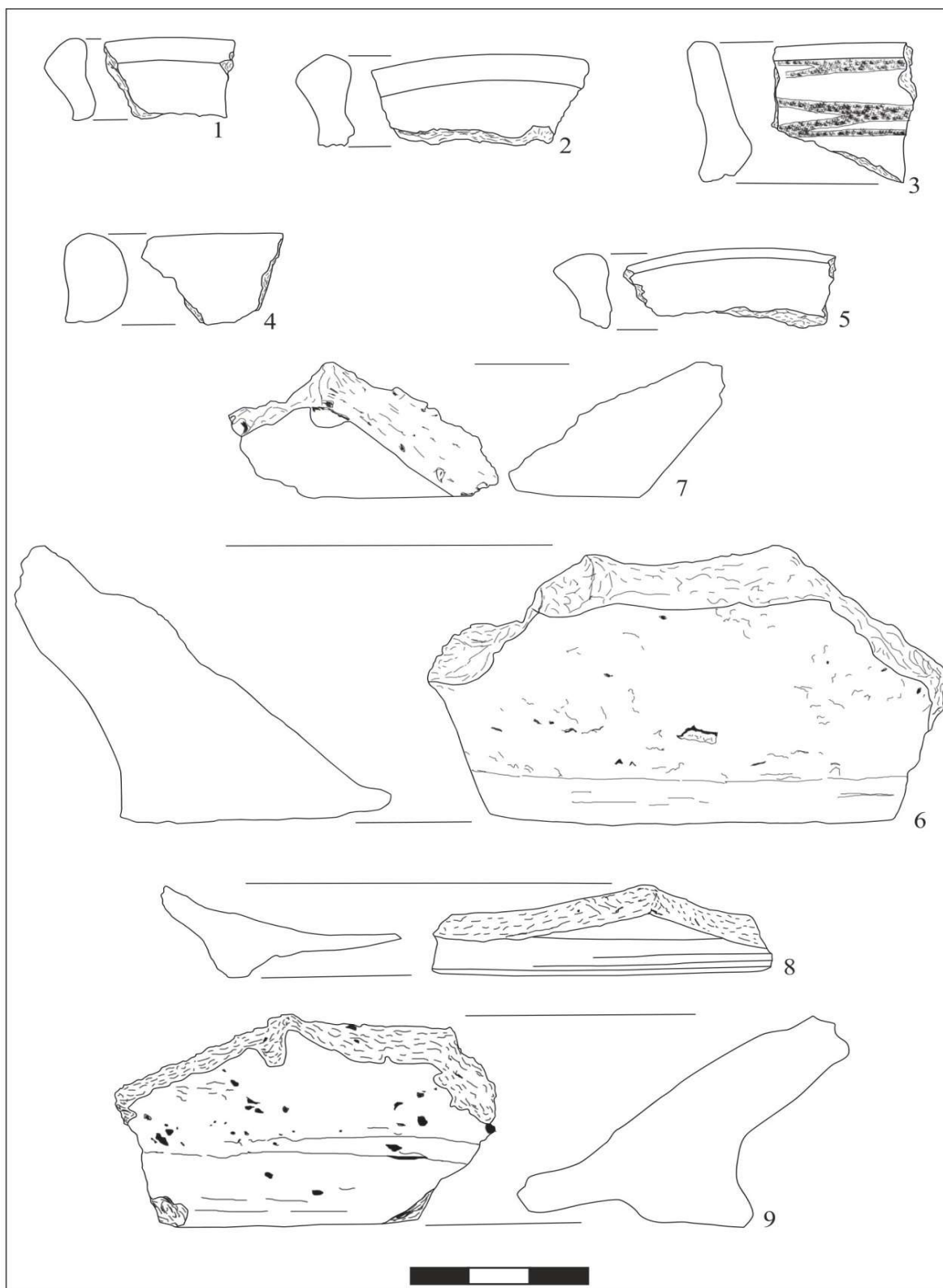
C3/2015

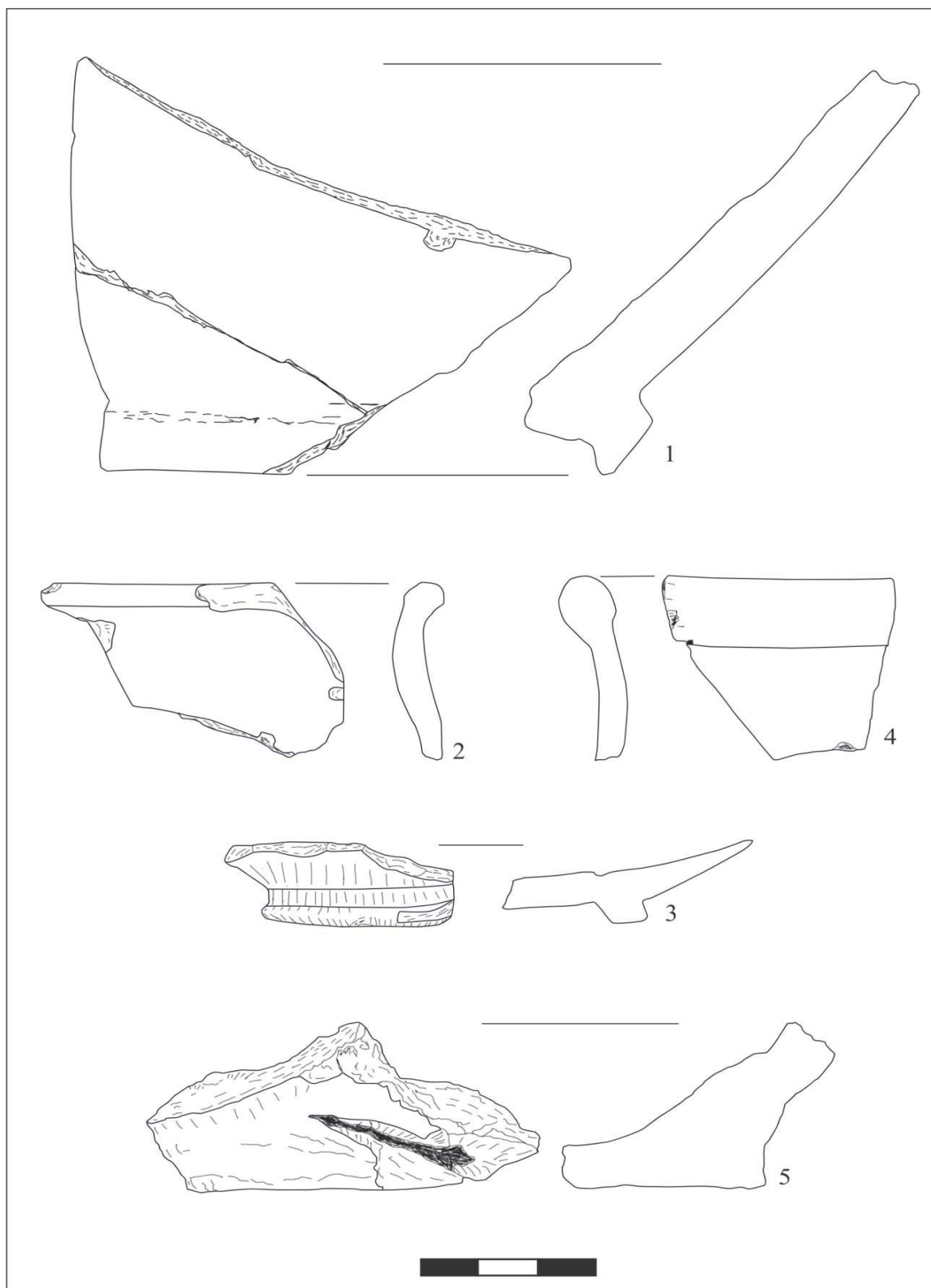
Pl. 2. 1-3, 10-13 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 4-9 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

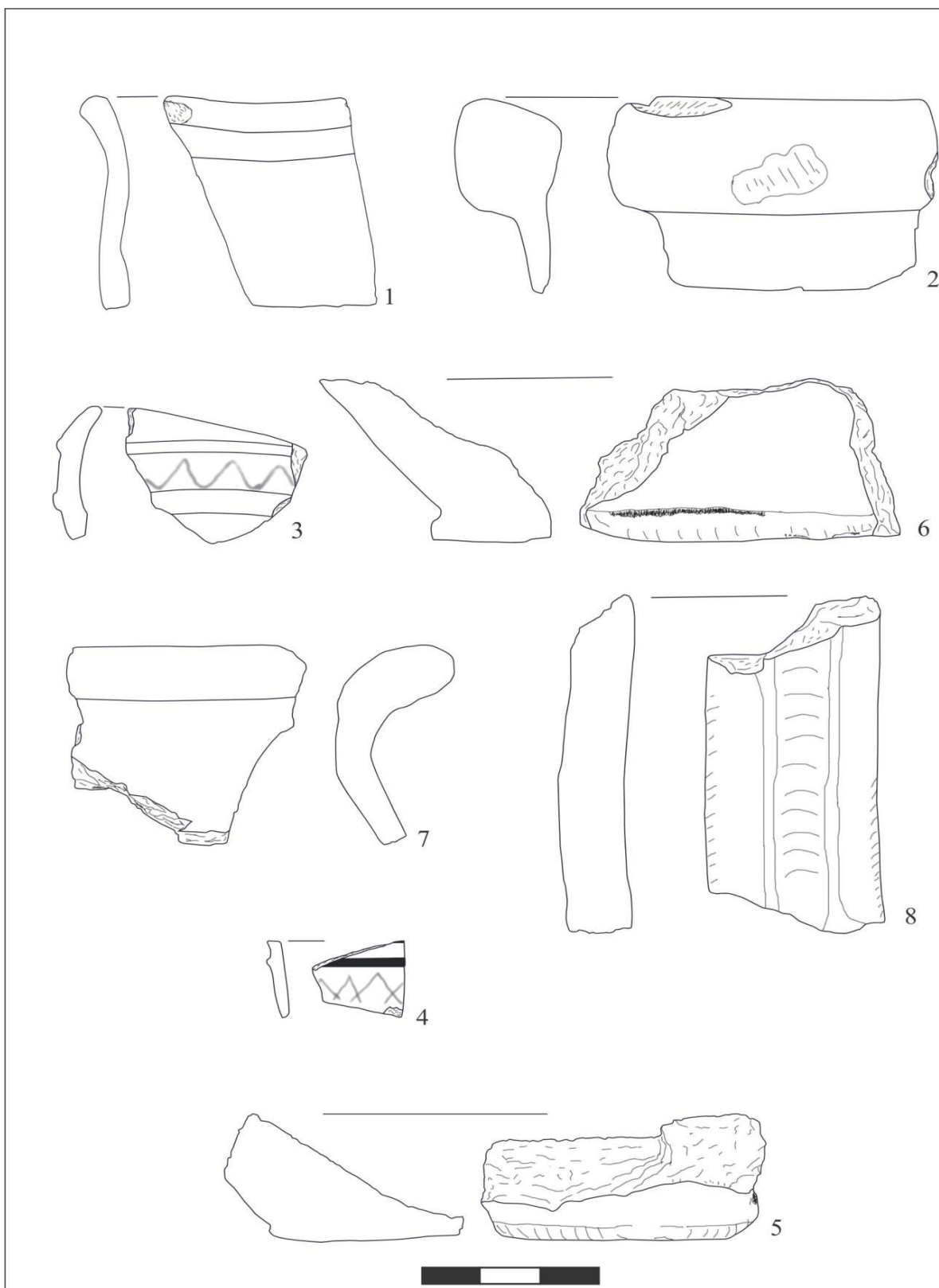
Pl. 3. 1-2, 8-10 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 3-7- ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

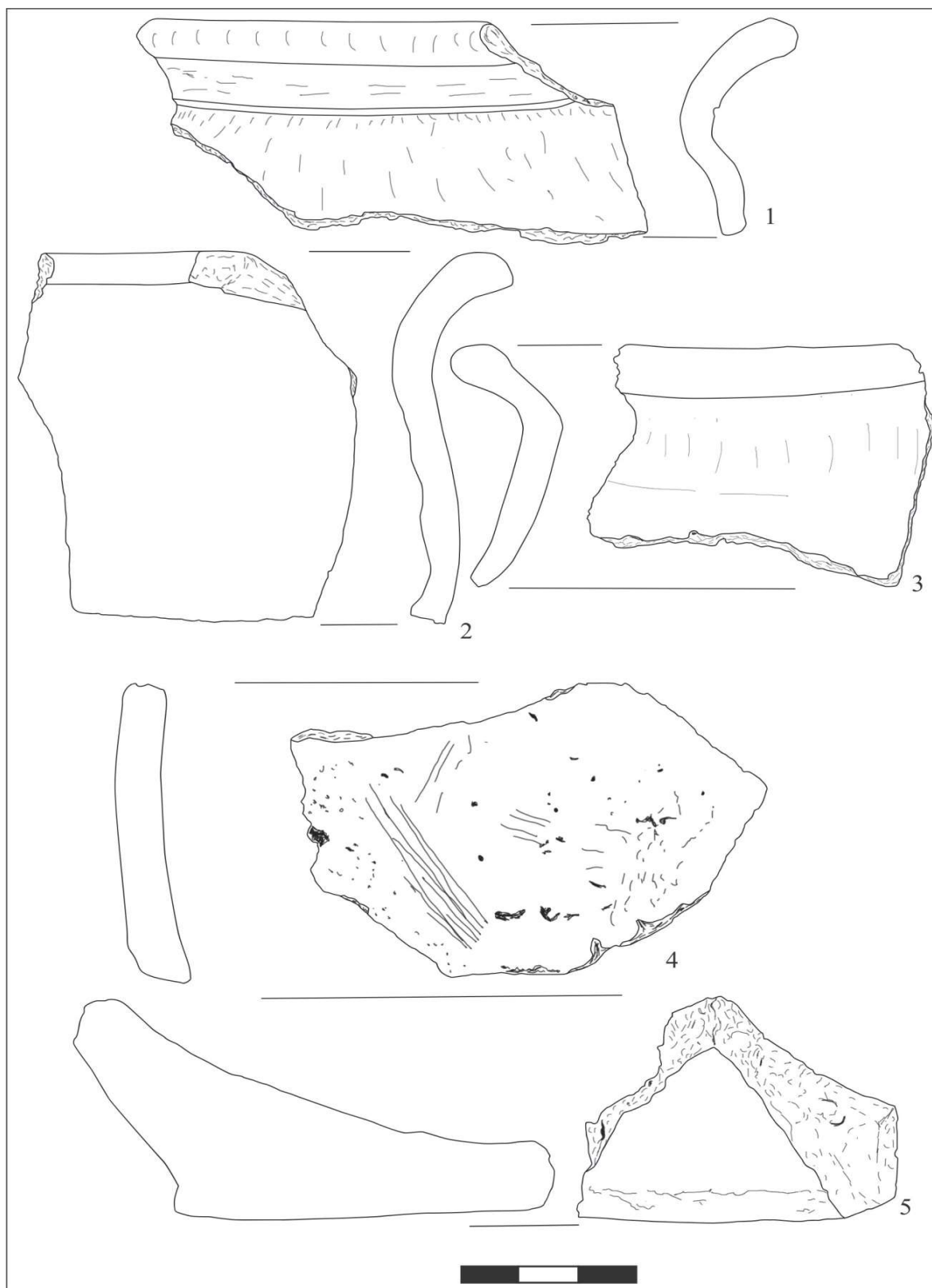
Pl. 4. 1-4, 8 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5-7, 9 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

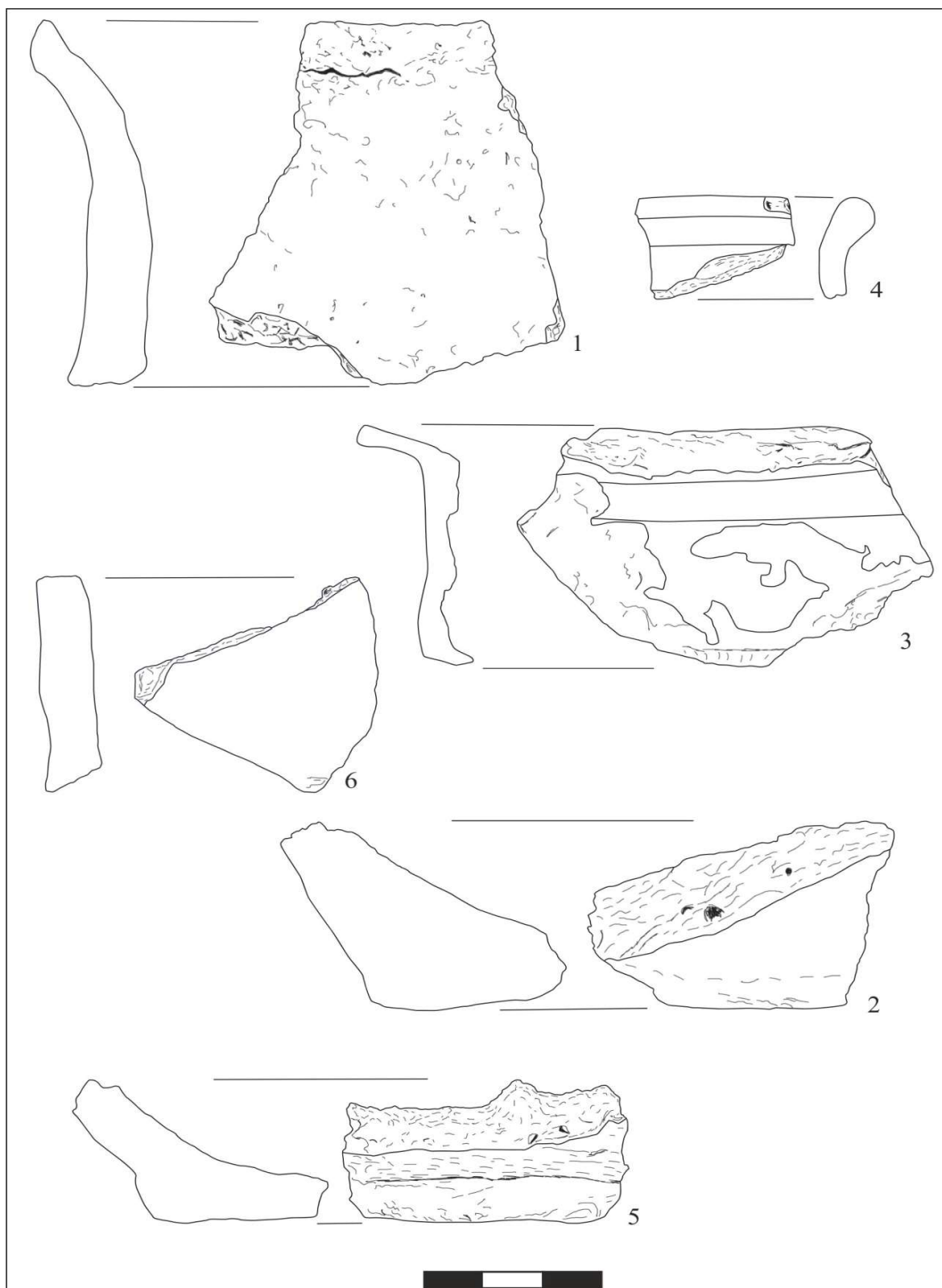
Pl. 5. 1-4 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

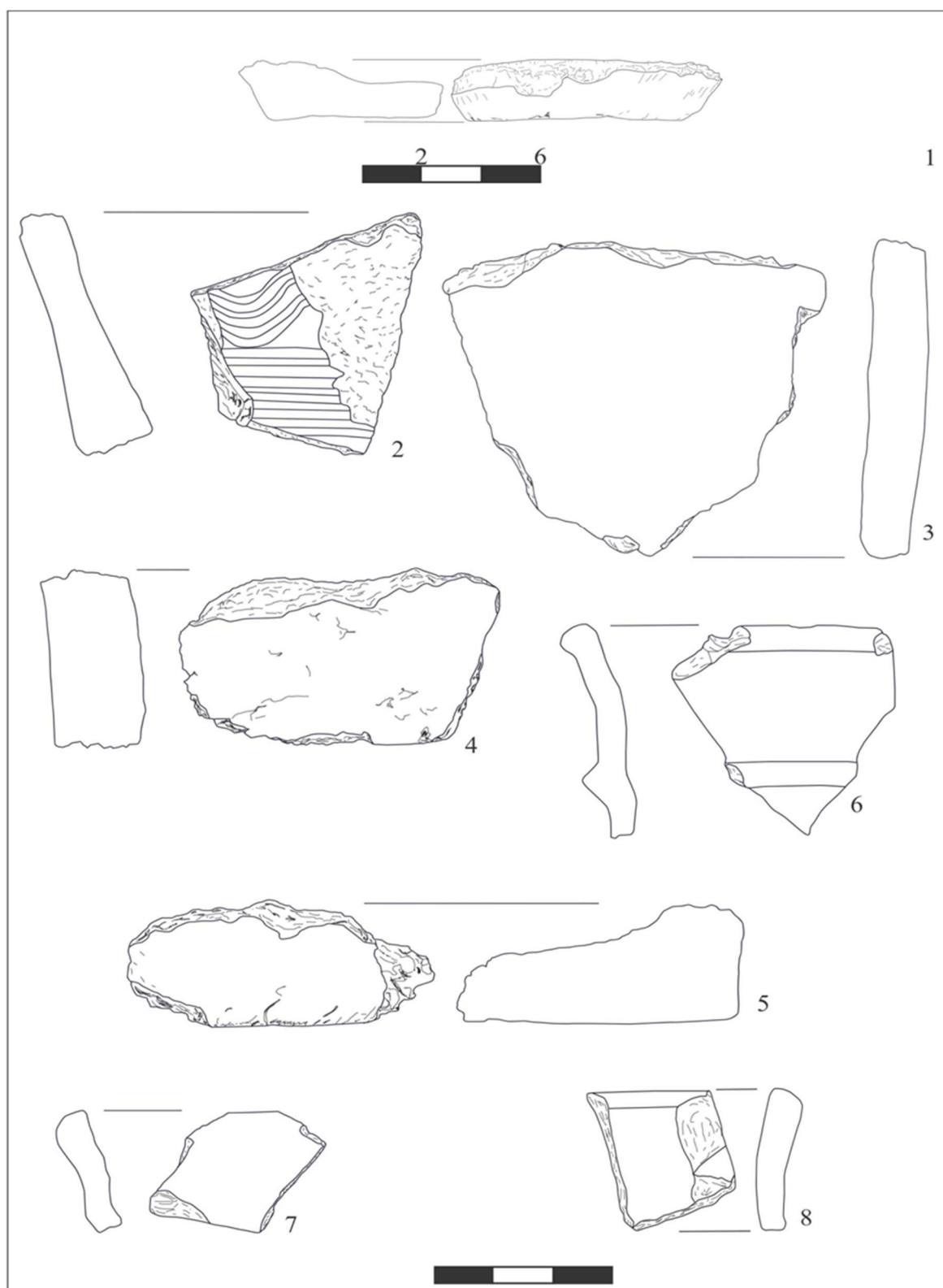
Pl. 6. 1-4 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5-8 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

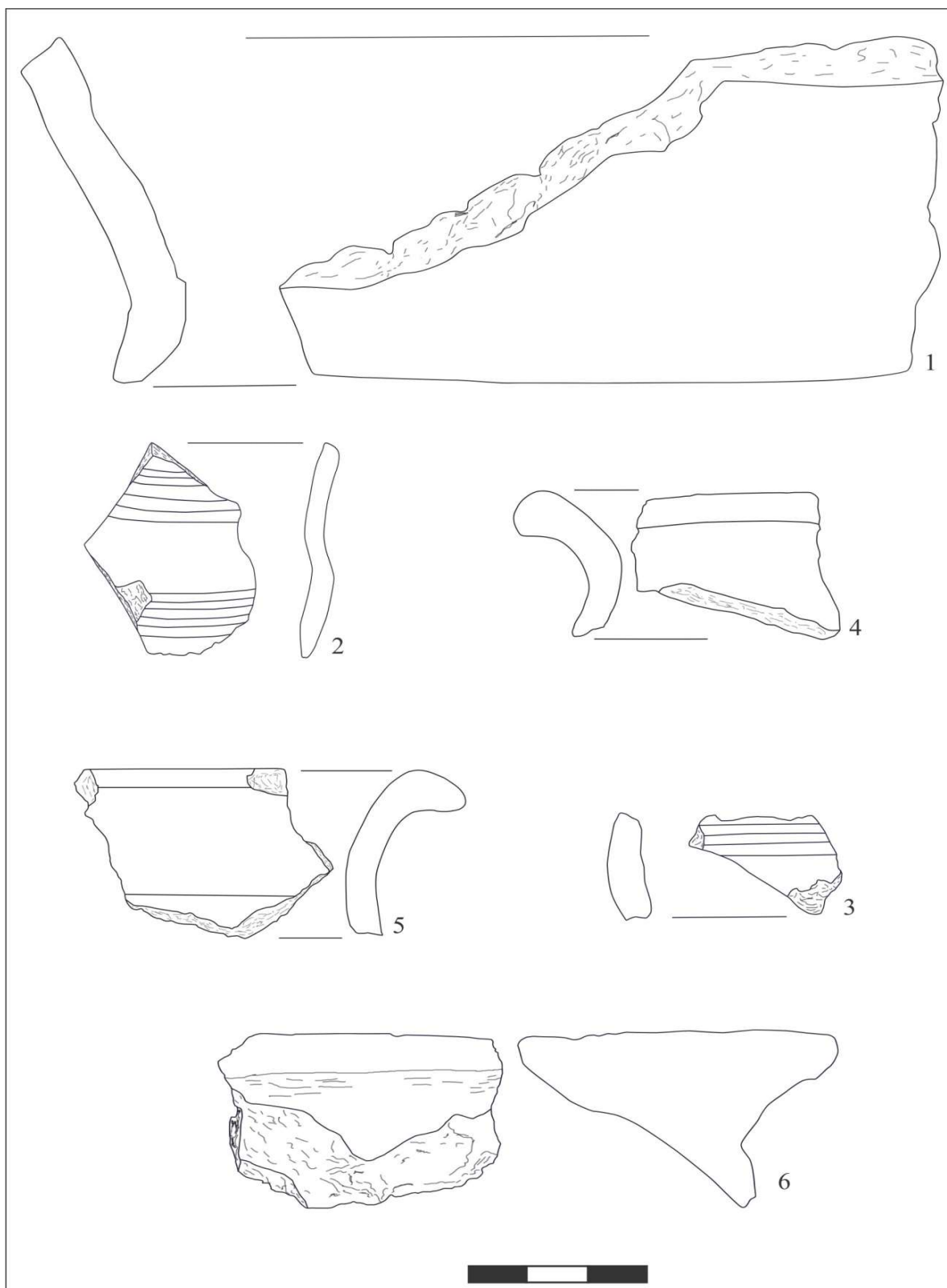
Pl. 7. Ceramică lucrată la roată din pastă fină; 1, 3-5 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

Pl. 8. 1-2 - ceramică lucrată cu mâna din pastă grosieră; 3-4 - ceramică lucrată la roată din pastă fină;
5-6 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

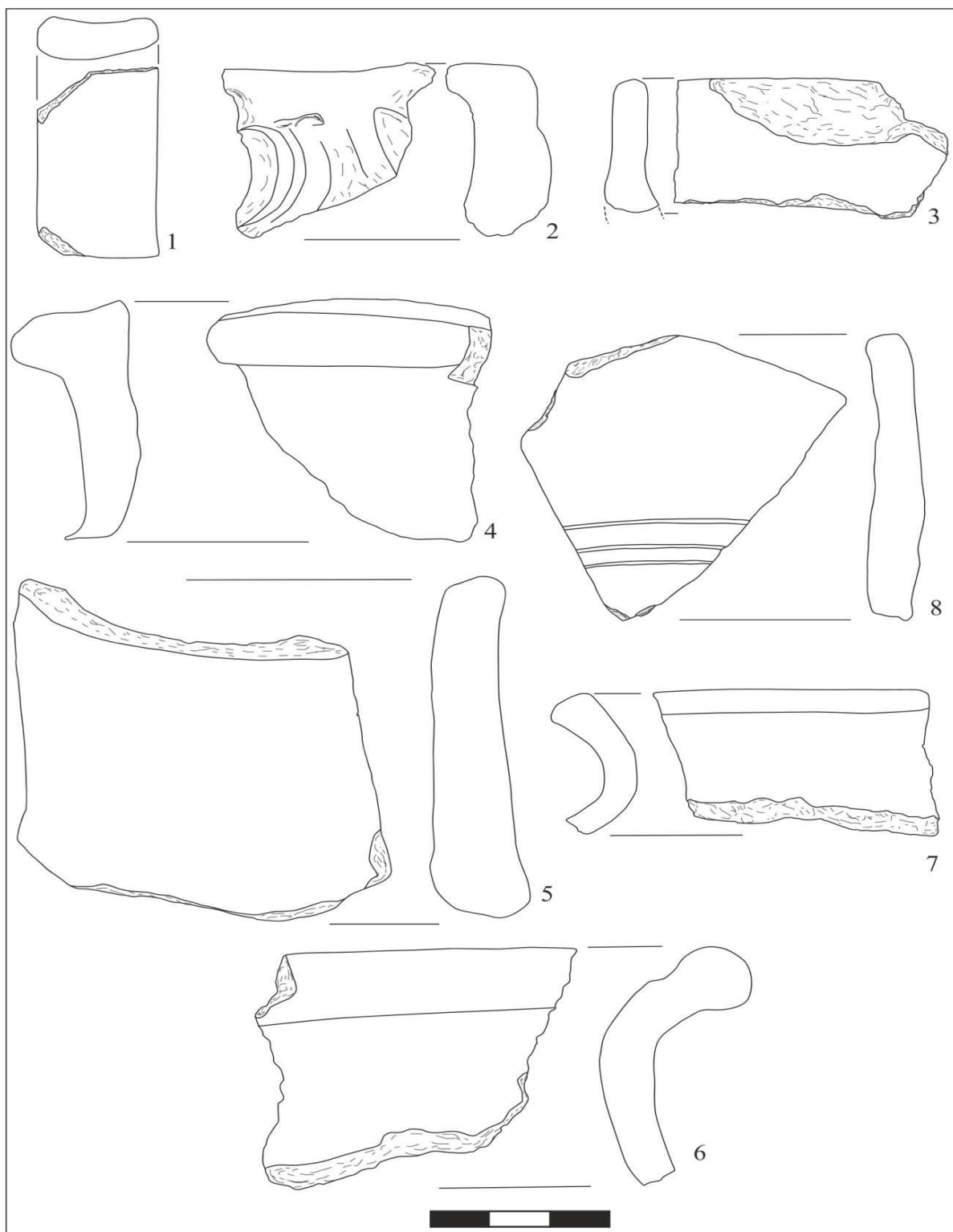
Pl. 9. 1-4 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă, 5 - ceramică lucrată cu mâna din pastă grosieră;
6-8 - ceramică lucrată la roată din pastă fină.

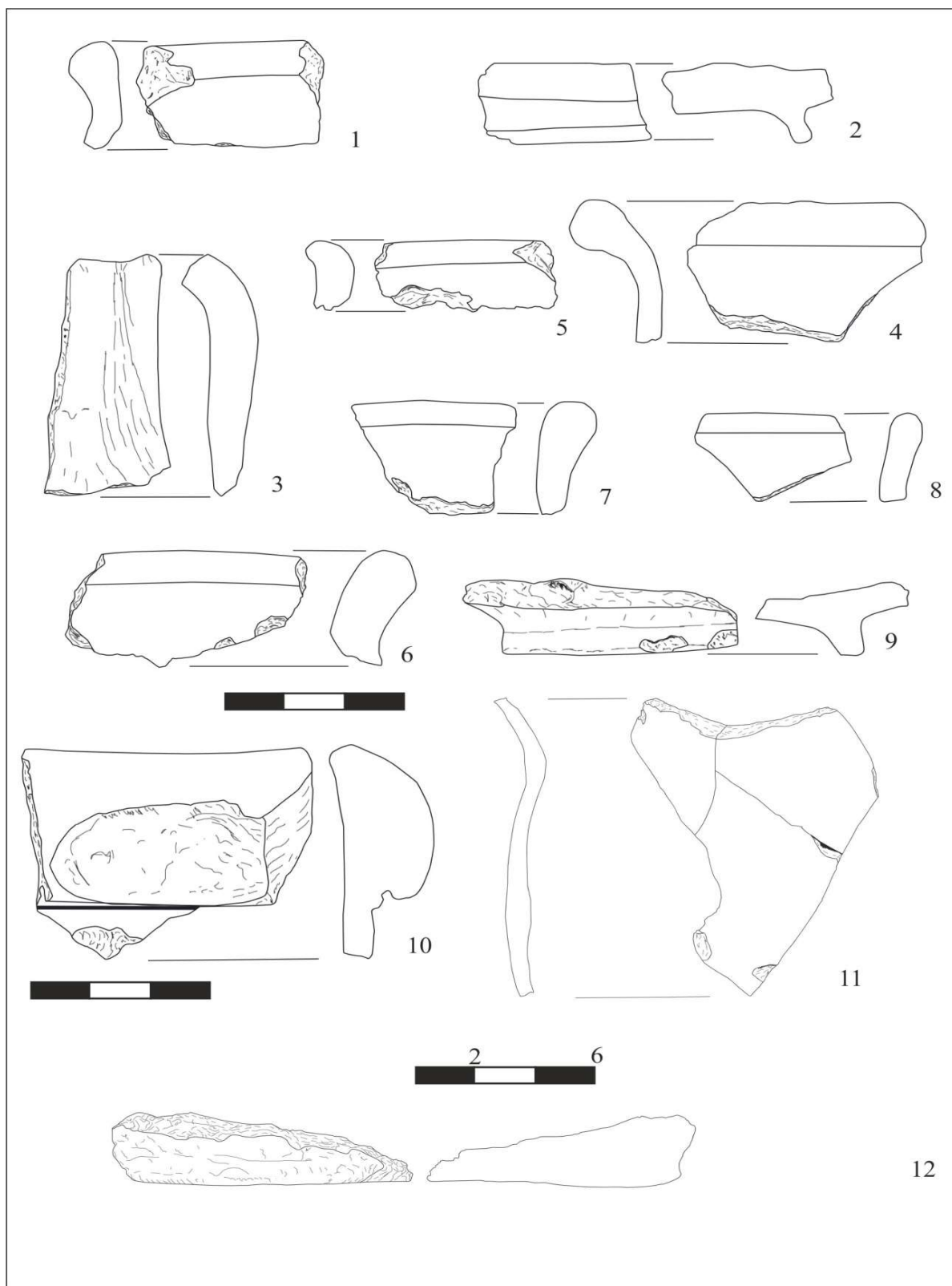
Pl. 10. 1-3 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 4-6 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

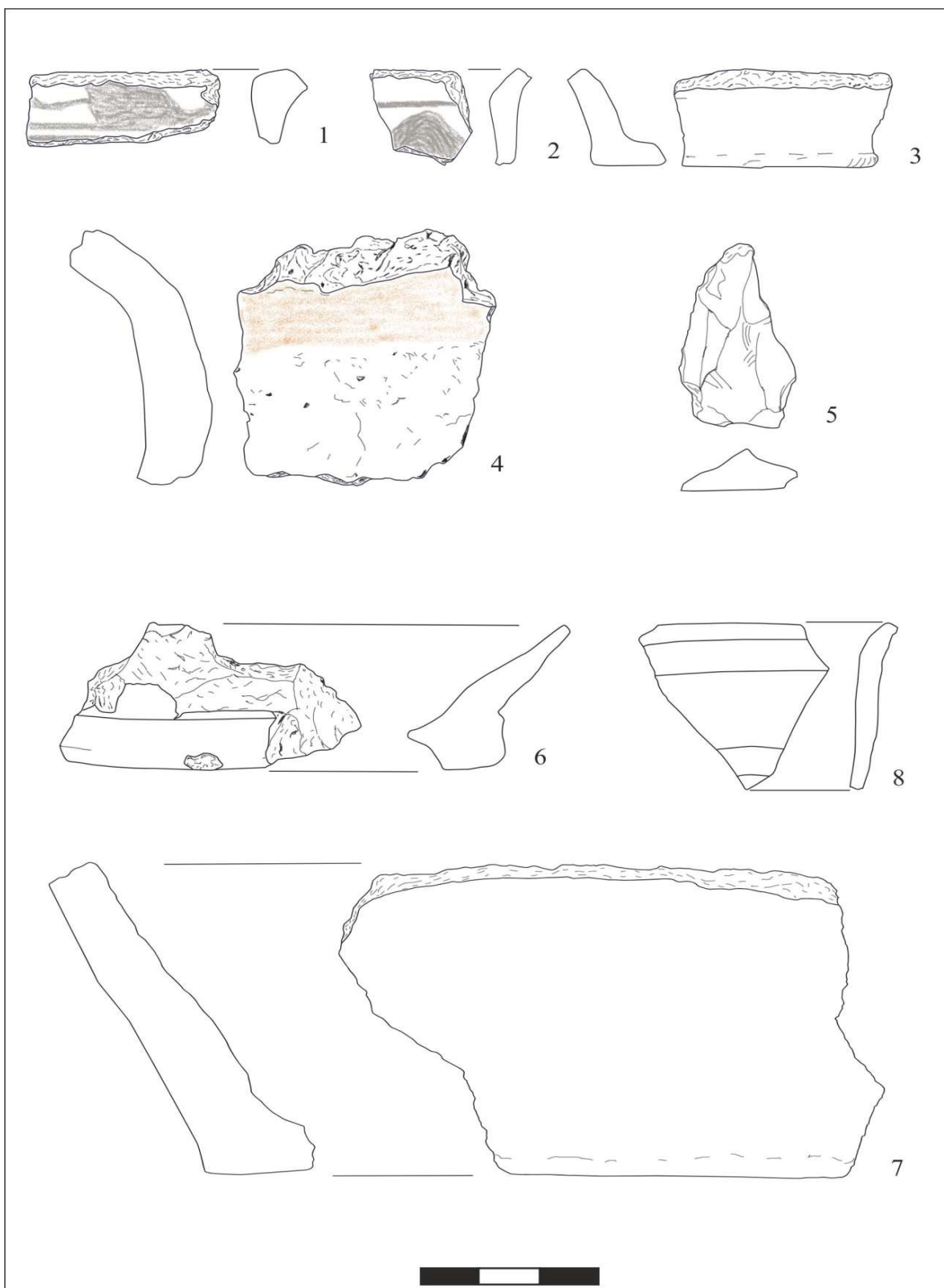
Pl. 11. 1-2, 8 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 3-6 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă;
7 – toarta unei amfore.

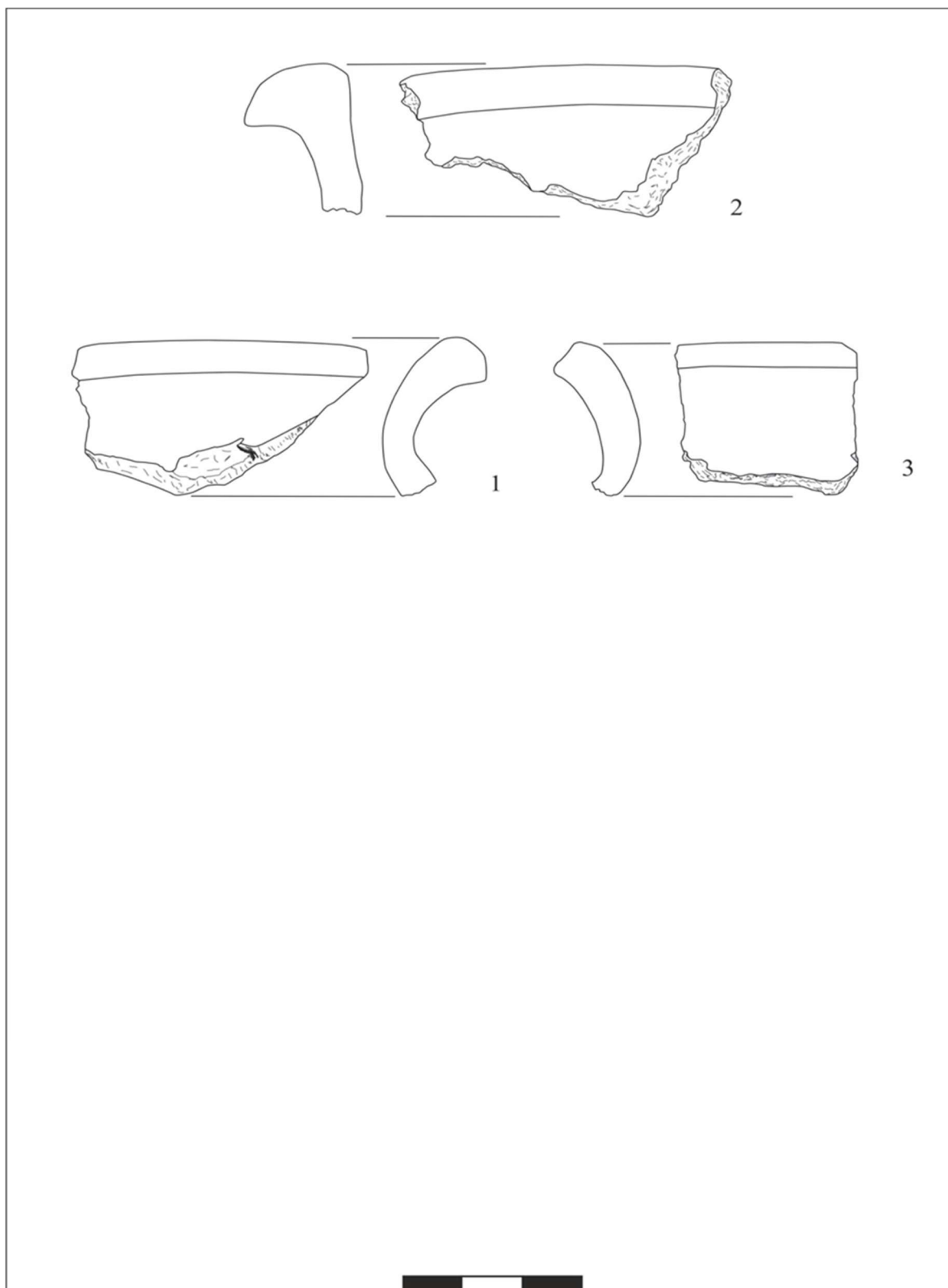
Pl. 12. 1-3 - ceramică lucrată la roată din pastă fină, 4-5 - fragmente de amfore; 6-8 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

Pl. 13. 1-3, 8-11 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 4-7 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă;
12 - ceramică lucrată cu mâna din pastă grosieră.

Pl. 14. 1-4, 6 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 5 - fragment silex;
7 - ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă; 8 – fragment dintr-un pahar de sticlă.

Pl. 15. 1 - ceramică lucrată la roată din pastă fină; 2-3 ceramică lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă.

Aspect general Secțiunea 4

Locuința 3

Pl. 16. Șantierul și amplasarea locuinței 3.

Detaliu Locuința 3

Secțiunile 5 și 6

Pl. 17. Locuința 3 (detaliu); secțiunile 5-6.

Locuința 4

Locuința 4 detaliu

Pl. 18. Locuința 4 (ansamblu și detaliu).

Locuința 4 detaliu

Aspect șantier

Pl. 19. Locuința 4; echipa de pe șantier.